

ENERJİ POLİTİKALARI VE NÜKLEER SANTRALLAR

EEMKON 2015 Kongresi kapsamında yapılan Enerji Politikaları ve Nükleer Santrallar panelinde sunulan görüşlerden kimi bölümler aşağıdadır. Yazının akışında Şubemizin de sekreteryasında yer aldığı Nükleer Karşıtı Platform'un İstanbul çalışmaları yer almaktadır.

Prof. Dr. Tanay Sıdkı Uyar - Marmara Üniversitesi

Alan memnun satan memnun

"(...) Teknolojinin bugün için kullanılabilir olup olmadığını biz öğrenme evrelerinden anlıyoruz. 1980'de 10 lira olan rüzgârda elektrik üretimi bugün 0,5'e düşmüş. Hangi teknoloji çöptür, hangisi değildir öğrenmemiz lazım. Seçim yaparken böyle bir modelimiz yoksa herkes elindeki çöpten kurtulmak için birisine kredi olarak veriyor. Yani kredi kartlarında olduğu gibi. Kredi kartıyla benim ihtiyacım olmayan bir şeyi bana vermesi gibi. Enerji ekonomisinde uzun vadeli stratejik bir plan olmadan, ondan bundan didikleyerek bir yere varamayacağımız konusunda mutabık olmamız lazım. BM'de 20 yıldır bir araya gelinmiyor, karar verici durumda olmayanlar, başka ülkelerin çöplerini ülkesine kabul ederek varlığını sürdürüyor. Avrupa ve diğer gelişmiş ülkeler, çöplerini başkasına atarak varlığını sürdürüyor. Yani alan memnun satan memnun... Ama artık Çin olsun, Amerika olsun, Hindistan olsun bir adım attılar ve bir anlaşmaya doğru gidiliyor ama yine de tereddütlüyüz. Kaynakları doğru belirlemek lazım. Petrol 40 yıldır var. Her defasında 40 yıllık petrol daha çıkıyor. Hiçbir şekilde sınırı yok ama 40 yıl daha kullanma hakkı elde etmek için yapılıyor bu."

Kırk katır mı kırk satır mı?

"(...) Teknolojiler 1980'den itibaren değişti, artık geleceğin teknolojileri gündemde. Şimdi bizim bakanlıkta çıkarılan modelde, Avusturya Uluslararası Atom Enerjisinin Viyana Elektrik şirketinin kullandığı Wasp modeli örnek alınmış. Bu model başlangıçta Viyana'da sadece hidrolik, kömür ve petrolü esas alırken 1976'da ya şu nükleeri de katılım buna demişler. Her yeni bakan geldiğinde değişiyor bunlar. Şimdi yeni bakan geldiğinde ne olacağını göreceğiz. Kömür mü, petrol mü olsun diye bir şey yapacaklar.

Doğalgaz katılmıyor. O uluslararası anlaşmalarla yapılmış oluyor çünkü."

Amerika'da 1978'den sonra nükleer santral siparişi yok!

" (...) İşin nükleer kısmına gelince, Amerika'da Mark Holt adında biri var, Kongre araştırma servisinde... Her yıl nükleer gücün statüsü hakkında rapor hazırlıyor. Bunun 1999'daki açıklamasını buldum. Orada 1978'den bu yana tek bir nükleer santral siparişi edilmemiştir Amerika'da diyor. 100 tanesi iptal edilmiş diyor. Bu kongreye verilen rapor. Son santral 1996'da bitmiş. Ondan sonra lisans falan yok zaten. İnşaatı 1970'de başlamış 26 yılda bitmiş. Yapılmamasının nedenleri sıralıyor. Bir, maliyet; iki, yurttaşların istememesi; üç, atıkların depolanamaması; dört, kamunun bu denetimi yapamaması."

Birden özgürleşebiliriz!

"(...)Sinop'un gerçek maliyeti 40 milyar dolar depolanması sadece. Yani kurulsa bile ki kurulamayacak maliyetinden dolayı ama atık deposu olacak. 22 milyar ve 40 milyar da kapanması 62 milyar. 60 milyar da bizim petrol harcamamız var. Oysa 120 milyar dolara Türkiye'nin toplam elektriğinin üç katını sağlayacak kadar rüzgâr elektriği santrali kurulabilir. Yani birden özgürleşebiliriz."

Barış için de yenilenebilir enerji lazım!

"(...) Kömür en ucuz diyorsunuz ama bunun toplumsal maliyeti var. Yani beşikten mezara maliyeti katmazsanız o zaman nükleer sıfır kuruşa satılıyor diye konuşursunuz, en son Süleyman Demirel söylüyordu. 1-2 kuruşa satılıyor diye... Rusya teklifi verdiğinde biz anladık ki bu kuruş dediğin 24 dolar! Burada söylemek istediğim, toplumsal maliyetleri

hepsi için katacağız. Burada sübvansiyonlar var, bunların zararlısı yararlısı var. Gelecek olana evet ama ölmekte olan veya artık teknolojik olarak kullanılamayan kömür gibi, nükleer gibi santrallara destek olmaya zararlı sübvansiyon diyoruz. Bunların kaldırılmaları için mücadele veriyoruz. Avrupa ülkeleri o toplumsal maliyetleri hesapladıkları için yenilenebilir enerjiye destek verdiler ve İtalya, Almanya, İspanya çok ucuza elektrik üretiyor şimdi, o zamanki destekler nedeniyle petrol ve doğalgaz fiyatlarını düşürdüler. Almanya artık ben Libya'yı bombalamayacağım, çünkü petrolle işim yok dedi. İşte, yenilenebilir enerji ve barış ilişkisi!”

Güneşim de var rüzgârım da...

“(...) Dünyanın en güneşli, en rüzgârlı ülkesi olarak yerimiz neresi olacak? Enerji üretiminde aşağı sıralarda kömürle petrolle uğraşan ve kanser hastaneleri çok olan ve bilim insanlarının kanser hakkında bir sürü yayın yaptığı bir ülke mi olacağız? Avrupa enerji planlamasını yapıyor. 2020'yi yaptı ve şimdi 2030'u hedefliyor. Bu da Avrupa ülkeleri için bir rahatlatma getiriyor. Enerji politikasını bu tür planlamalar yapmadan yürütemezsiniz. Almanya diyor ki; bütün kaynaklarımı kullanacağım. Farkındayım, kaynağı sınırlı. Yani Türkiye'nin yarısı kadar güneşim, yarısı kadar rüzgârım var diyor. Enerji üretimiyle birleştirip bunları kullanabilmek için akıllı şebekesini ve depolamasını geliştiriyor.”

Yenilenebilir enerji senfonisi

“(...) Bizim farkımız Türkiye Yenilenebilir Enerji Birliği olarak, öncelikle ulaşım, konut, sanayi ve tarımda aynı işlemi yaparak en az enerji tüketmek. İkinci adımda da azalmış talebi bu yenilenebilir enerjinin bir senfonisiyle karşılamak. Yani nerede ne uygunsa onu yapmak.”

Kent bazında planlama önemli

“(...) Şimdi kent bazında planlama önemli. Yerel enerji planlaması. Siz merkezden aklınıza ne geliyorsa söyleyin ama eğer yenilenebilir enerji diyorsanız, bu doğayla uyumlu olmayı getiriyor. Eğer demokratik toplum, bir kentte yaşayan insanların bilgi ve beklenti birikimlerini birlikte ortaya koyup kendi kendilerinin hayatlarını yönetmekse, doğa bize bunun kısıtlarını da dikkate almayı öğretiyor. Doğaya uygun davrandığınız takdirde toplumda yaşayan diğer bireylerin bilgilerinin de problemi doğru tanımlama için gerekli olduğunu kavriyorsunuz. Onun için demokratik ve ekolojik toplum ancak birlikte var olabilir. Bunun örneklerini farklı dünya kentlerinde görüyoruz.”

Nükleer santrallara muhtaç değiliz

“(...) Nükleer santrallara muhtaç değiliz. Yani bu silah malzemesi üretim tesisinin atık ısıdan üreteceği elektrik yüzde 10'dur. Tasarruf yaptığımızda bu yüzde 10 ihtiyaç değildir. Nükleer enerji hayatlarımızla kumar oynamaktır. Avrupa'da reaktör kazası riski yüzde 16 demiştik. Fukuşima'da meydana geldi. O zaman bunlar hesaplanmıştı. Almanya'da risk

analizi enstitüsü bunu hesaplamıştı. Nükleer santrallar atık üretiyor. Eğer mağara adamları nükleer santral kullansalardı biz nükleer atıkları bekler durumda olacaktık ki şimdi Sinop ve Akkuyu'daki arkadaşlarımız bekleme adayı. Akkuyu'nun çevre etki değerlendirmesinde 'nükleer santral yapımı, atık deposu yapımı' yazıyor. Yani 40 sene sonra lazım olacak şey şimdi yapılıyor orada. Benim endişem nükleer santral pahalı olduğu için yapılamaz veya yapıp çalıştırılmaz. Yani Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından bunun için alınan para heder olur ama asıl tehlike yine de bu atık depolarının kullanılma ihtimali. Yani komşunun çöplerini kendi evimizde saklamak zorunda kalabiliriz.”

Filiz Yavuz - Gazeteci Yazar

Nükleer Enerji Politikadır

Biz nükleer santral hiç istemedik fakat söz hakkını hep bilim insanlarına ve siyasetçilere bıraktık

“(...) Nükleer enerji, tamamen siyasi bir meseledir ve teknik, teknolojik bir konu değildir. Bize kırk yıldır dayattıkları gibi bir ihtiyaç ya da gereklilik hiç değildir. Dolayısıyla biz bu çerçeveden nükleer enerji meselesini ele almamız ve bana göre üç ayak üzerinde durmalıyız. Bunlardan bir tanesi nükleer atıklardır, diğer kaza riski, öteki de demokrasi meselesi...”

“(...) Bizim iki tane nükleer planımız var maalesef. Biri Mersin'de yapılacak. Zaten imar planlarında bile hiç ağaç görünmüyor, her taraf ot, burası Caretta caretaların üreme alanı ve bir fok ailesinin de yaşama alanı. Sinop İnceburun ise Türkiye'nin en kuzey noktası. Yüzde 70'inin ormanlarla kaplı olduğu söyleniyor. Şimdi azalmıştır sanırım çünkü kafalarına göre ağaç kesiyorlar yangın bahanesiyle. Sinop'ta nükleer tartışmaları daha çok balıkçılık üzerinden dönüyor. Bir de İğneada var. Burada resmi bir girişim yok. İşler kötüye gidince 'İğneadaya 3.nükleer santral, tamamen Türk mühendislerin yapacağı nükleer santral' falan diyorlar. Burası da böyle bir yer. Bu üç yer hakikaten doğal anlamda çok güzel, fotoğraflarını dahi gördüğümüzde bizi son derece mutlu eden yerler. Pekâlâ, Sinop'ta ben bunu Belediye Başkanı düzeyinde birinden duydum; 'Kardeşim Sinop çok güzel bir yer, başka Sinop yok' diyor. 'Sen nükleer santral yapacaksan git Konya ovasına yap...'. Oysa biz Türkiye'de ve bütün dünyada nükleer santrallara hayır diyoruz. Peki, Türkiye ne diyor. Fukuşima kazası sonrasında Greenpeace'nin yaptığı bir ankete göre, nükleer santralin yanında yaşamak istemeyenlerin oranı yüzde 65. İPSOS araştırmanın 'Nükleer santrala karşı mısınız' sorusuna evet diyenler de yüzde 85 oranında. Ancak görünen o ki; biz nükleer santral hiç istemedik fakat söz hakkını bilim insanlarına ve siyasetçilere bıraktık. İşte bu yüzden bu sorunları yaşadık ama artık kendi kaderimizi tayin etmek istiyoruz.”